

Perlas y Cuevas. Aplec cultural a l'abast de tothom

Dolors Domínguez Henares, Margalida Febrer Galmés

Cultura és el que queda després d'haver
oblidat el que s'ha après.
André Maurois

Agraïments

Volem donar les gràcies a Antoni Ferrer Vallespir per la seva atenció i assessorament a l'hora de contrastar la informació recopilada.

Introducció

Comunicar-se sempre ha estat vital per a l'ésser humà; per tant, la necessitat de transmetre idees, projectes, opinions o sentiments, ha fet que al llarg de la història la comunicació tal com ens arriba avui sigui el resultat d'un gran esforç global.

Cap al 59 aC, a la República Romana es difonia l'*Acta Diurna* —considerada com el primer periòdic de la història— per tal de mantenir informats els ciutadans. L'*Acta* es gravava en pedra o metall i es posava en llocs públics concorreguts com els banys o el fòrum i informava d'escàndols, campanyes militars, judicis i execucions. També es té constància d'una publicació xinesa que hi hagué cap al 713, durant la dinastia Tang. Aquest *Butlletí de la Cort* era escrit a mà sobre seda i llegit pels funcionaris del govern.

A l'edat mitjana varen sorgir els mercaders de notícies, les quals es difonien en folis manuscrits sense títol ni signatura, tan sols portaven la data i el nom de la ciutat en què es redactaven. Aquest comerç es va establir a les corts europees i a ciutats com Hamburg o Venècia, on els viatgers de l'època hi tenien accés.

A partir de 1450 la invenció de la impremta va propiciar que les notícies

poguessin arribar a més públic i, durant més d'un segle, impressors i llibreters es dedicaren a la producció i venda de fulletons de tota mena: notícies, escrits religiosos i polítics, i relats extraordinaris, on ja destacaven els tres grans gèneres del periodisme: la informació, l'opinió i la interpretació.

Entre 1470 i 1473 apareixen les primeres impremtes a l'Estat espanyol, tot i que la premsa periòdica arribaria amb un poc de retard i seguint el model francès. El 1675 comença a publicar-se la gasetta oficial de la Monarquia, però no serà fins a la Guerra de la Independència quan es crearà una gran demanda d'informació. A mitjan segle XVIII es comença a desenvolupar un cert model de premsa il·lustrada.

La crisi de difusió de la premsa, encetada a les acaballes del segle XX i prolongada en el temps a causa de les noves tecnologies, ha fet que diaris i revistes, pel seu format escrit, arribin a un nombre més reduït de persones que altres mitjans de comunicació.

En aquests moments de la nostra història es pot dir, sense por d'equivocar-nos, que mai com ara no s'havia generat tanta informació, ni disposat de tants de suports per a transmetre-la. Ara bé, cal tenir present que encara són moltes més les dificultats que tenen les publicacions periòdiques locals a l'hora de competir amb una oferta variada, ja que l'esforç per resultar atractiva al lector ha de ser més gros.

El 24 de desembre de 2010 la revista *Perlas y Cuevas* celebrava el 50è aniversari de la seva fundació, per la qual cosa cal felicitar-la i reconèixer el mèrit que té tirar endavant un projecte diferent durant tants d'anys. Bona prova d'això l'avalua ser la publicació periòdica de més durada de tota la història de Manacor.

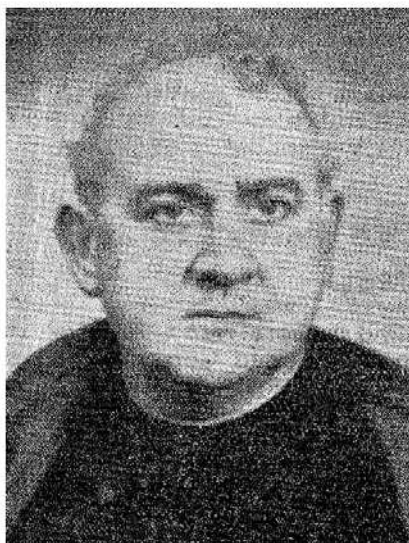
Partint d'aquest fet, l'objectiu d'aquest treball és donar a conèixer amb pinzellada grossa aquesta gran labor de divulgació informativa i cultural, duita a terme amb il·lusió i constància durant tots aquests anys, per part de la direcció: mossèn Baltasar Pinya, fundador i primer director; Rafel Ferrer Massanet, director des de 1963 i ànima del projecte, i Antoni Ferrer Vallespir, que passà a dirigir-la l'any 1994.

Mossèn Baltasar Pinya

Mossèn Baltasar Pinya Fortesa va néixer a Manacor el 15 de maig de 1896. Tot i que als 24 anys fou ordenat sacerdot, al llarg de la seva vida seria un home de múltiples facetes: escriptor, historiador, periodista, folklorista, conferenciant, director teatral i professor en el Col·legi Municipal Ramon Llull.

Es va iniciar en el món del periodisme com a corresponsal del diari *La Almudaina* i de la revista *Cort*, i va ser col·laborador de premsa de *Correo de Mallorca, Arriba* i *Manacor*. L'any 1960 fundà la revista *Perlas y Cuevas*, des de la qual va publicar nombrosos articles i escrits sobre temes històrics, religiosos i folklòrics.

Incansable viatger, tingué l'ocasió de recórrer bona part del món i assistí a diversos simposis celebrats a Oviedo, Granada i Madrid, i els congressos eucarístics de Barcelona, Buenos Aires i Bombai. Viatjà a moltes capitals europees, també a Egipte i Palestina; d'aquest darrer lloc, publicà unes interessants cròniques. Mossèn Baltasar Pinya morí el 27 de setembre de 1965 als 70 anys d'edat.

Mossèn Baltasar Pinya Fortesa. Fundador de la revista, l'any 1960.

Rafel Ferrer Massanet

L'any 1963 *Perlas y Cuevas* passava a ser dirigida definitivament per Rafel Ferrer Massanet, historiador, escriptor, periodista i col·laborador de la revista des dels seus inicis.

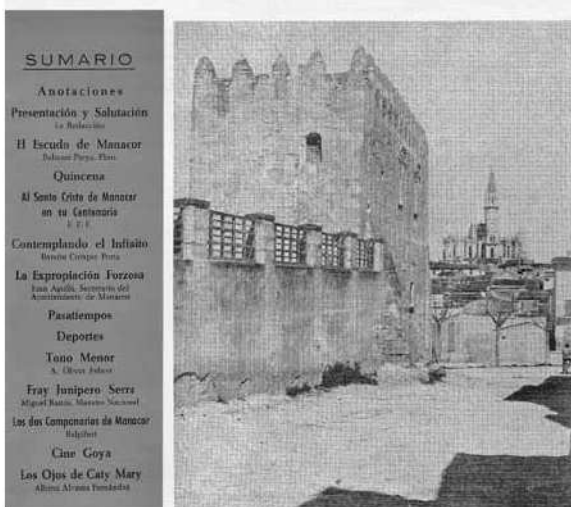
Vertader artífex de la publicació, Rafel Ferrer Massanet es va comprometre des d'un principi amb la complicada i a la vegada meravellosa tasca d'apropar-nos a la cultura i fomentar l'estimació cap al que és nostre, amb tot el que això comporta.

Des dels seus inicis, la revista va destacar d'altres publicacions pel seu contingut de caire cultural i una línia

Rafel Ferrer Massanet. Director de Perlas y Cuevas (1963-1994). Arxiu Perlas y Cuevas.

editorial respectuosa. Oberta a tothom que hi volgués participar i sense exigències lingüístiques, ni condicions, el seu contingut abraçava des d'articles d'opinió, monografies i entrevistes a personatges rellevants del món de la cultura, de la política i l'entorn social, fins a magnífics treballs d'investigació històrica o dedicats a la memòria de persones i institucions. També cal destacar les seccions fixes i esporàdiques, notícies sobre teatre, música i cinema, i informació puntual sobre esdeveniments locals, tal vegada un poc més quotidians. Els esports també hi varen tenir cabuda durant aquesta primera etapa.

Primer número de la revista, editat el 24 de desembre de 1960.

La revista

Aquell primer exemplar de *Perlas y Cuevas* es va editar a la impremta Hispània de Felanitx i veia la llum el 24 de desembre de 1960. L'edició constava de tan sols 12 pàgines i el disseny de la capçalera —que es mantingué més d'un any— era obra d'Alfons Puerto. A la portada es reproduïa una imatge de la torre de ses Puntes, part del pati del col·legi Ramon Llull, i la parròquia dels Dolors, al fons. Els primers números es varen subtítular *Revista quincenal comarcal manacorens*, però al llarg de la seva història la publicació va anar canviant de capçalera, de subtítol i de format en diferents ocasions.

Inicialment la revista es va començar a vendre al preu de 5 pessetes l'exemplar i a 10 per subscripció mensual. Sortia els dies 1 i 15 de cada mes i

a les seves pàgines es podien trobar seccions que parlaven d'història, literatura, notícies locals, folklore, didàctica, religió, i un apartat per a l'esport, que normalment parlava de futbol.

Reproduïm part d'aquella primera pàgina, on s'informava als possibles lectors i subs-critors del següent:

Esta revista aparece los días 1 y 15 de cada mes. Precio de la subscripción: Diez pesetas mensuales. Número suelto: 5 pesetas. Anuncios a precios convencionales. Impreso en los talleres de la Imprenta Hispània de Felanitx.

També trobam unes anotacions sobre el que seria el sumari habitual:

Las doce páginas podrían distribuirse así: Primera página: Sumario o índice, fecha y editorial o mensaje de la redacción. Segunda página: Religiosa. Tercera: Literaria y poética. Cuarta página: Histórica, arqueológica. Quinta página: Bellas Artes. —la sexta no figura— Septima página: Didáctica, pedagógica, técnica. Octava página: Deportes, futbol, baloncesto, etc. Novena página: Humorística o amena. Décima: De sociedad o Quincena. Undécima: Cines teatro y conciertos y no decimos más porque como sucede a menudo estos temas abarcan una o dos páginas.

Como se ve, estos temas no están escritos por orden de importancia y són susceptibles de cambiar por otros como el mercado del lunes, fiestas extraordinarias, visitas de personajes ilustres, folklore, etc.

Los suscriptores tendrán una página o más a su disposición para publicar lo que les parezca conveniente y les suplicamos que tengan bien a enviarnos artículos, amenidades y noticias, etc. Que todo será recibido de mil amores.

Nota de la redacción: Esperamos que cuantos recibirán esta nueva Revista manacorense 'Perlas y Cuevas' se sirvan prestarle su apoyo. Se considerará desde ahora suscriptores los que no devuelvan este primer número o no formulen una expresa negativa.

Si seguim fullejant la publicació podem veure: una pàgina de presentació i salutació, un apartat que fa referència a l'escut de Manacor, signat per mossèn Baltasar, uns versos o gloses dedicats al Sant Crist de Manacor amb motiu del seu centenari, i un article sobre l'univers titulat "Contemplando el infinito".

Té una secció històrica, que en aquest cas fa referència als dos campanars de l'església de Manacor, i a la finalització de la Torre Rubí o campanar l'actual.

Un apartat religió que dedica un record a la memòria del pare Juníper Serra i a la seva gran obra apostòlica i civilitzadora a Califòrnia.

La secció esportiva està dedicada al futbol, amb el títol Manacor, "Ciutat sin afición". I es tanca la revista amb la informació sobre l'oci, on es pot llegir la programació que el Cine Goya ofería aquell cap de setmana: *Los siete magnificos* i *El gran Pescador*.

Aquest primer número de la revista va comptar amb la col·laboració de mossèn Baltasar Pinya, Joan Aguiló Aguiló, A. Oliver Ferrer, Miquel Ramis,

Albino Álvarez Fernandez, Ramon Compte Porta i tres pseudònims més F.F.F, GOG. i Balpifort.

En el segon exemplar, que va sortir el 16 de gener de 1961, es publicava un curiós article firmat amb les inicials B.P. —possiblement mossèn Baltasar Pinya— on s'explicava detalladament per què es va triar el nom de *Perlas y Cuevas*:

Quando determinamos fundar esta revista manacorensa alguien insinuó la conveniencia de que fuera comarcal, es decir, que abrazara todos los pueblos que pertenecen al Juzgado Municipal de Manacor, y por eso nos pareció adecuado ponerle el nombre de Comarca. Enviamos la documentación al Ministerio de Información y Turismo y desde Madrid nos contestaron que esta nueva revista no podía llevar este nombre de Comarca porque en España ya había una revista que lo ostentaba.

Se prescribe que se presente una revista con tres nombres y enviamos estos tres: Comarca, Perlas y Cuevas y La Voz de Levante. Rechazado el nombre de Comarca aceptaron el de Perlas y Cuevas, título gracioso y poético y que ha venido a ser la personificación de la ciudad de Manacor que en todo el mundo es conocida por la especial industria de las perlas artificiales y sus renombradas cuevas del Drach y dels Hams.

En cualquier parte del mundo es bien conocida la Ciudad de las Perlas o también la Ciudad de las Cuevas. Manacor a quien Dios la ha agraciado y enriquecido con estas maravillas naturales y artificiales, Manacor de quien dijo el tribuno Castelar que estaba edificado sobre palacios de mármol y ahora podemos añadir y adornado de collares de perlas. Pues Perlas y Cuevas que son las exquisitas flores que brotan del vergel de Manacor y exhalan delicados perfumes que se esparcen por todo el mundo.

Perlas y Cuevas que atrae el turismo internacional que sin ellas Manacor perdería mucho de su importancia, y proveen de alimento, dinero y jornales a un sin número de manacorenses, Perlas y Cuevas han llegado a constituir una pingüe riqueza para la ciudad de Manacor y por eso nos es simpático este nombre y adorna dignamente la portada de nuestra revista.

Creemos que Manacor se ennoblece, se dignifica y sobresale sobre los demás pueblos de Mallorca por estos admirables dones de la providencia, la Iglesia mayor y su campanario, las cuevas del Drach y dels Hams y las industrias de perlas y de muebles. Esta nueva revista tiende a loar y salvaguardar estas industrias y monumentos que tanto honran a los manacorenses.

Així doncs, poc a poc la revista s'anava consolidant i l'any 1962 és una bona mostra de l'esforç per aconseguir un lloc preferent en aquella societat manacorina, gairebé encara aliena al progrés.

Molts són els col·laboradors que es volgueren implicar des d'un principi en aquest projecte periodístic que, si més no, ja marcava una clara diferència. Fins un total de 33 firmes aportaren el seu granet d'arena aquell any, amb col·laboracions que arribaven d'altres llocs com Barcelona, Terrassa, Canàries, Cadis, València, Santanyí, Lluç, Petra, Inca, etc.

A part de mossèn Baltasar Pinya i Rafel Ferrer Massanet trobam, entre

d'altres col·laboradors: Joan Bonnín, Alejandro Ballester, Miquel Àngel Colomar, Gabriel Fuster Veny, mossèn Miquel Julià, Heraclio López, Llorenç Lladria Ferrer, Llorenç Femenias Duran, mossèn Bartolomé Parera, Josep Pinya, Magdalena Ferrari, Miquel Àngel Riera, mossèn Joan Aguiló, Jaume Vidal Alcover amb la narració “El miracle”, i la novel·la històrica en capítols “El hijo acusa a su padre”, de Pedro J. Montserrat.

A final d'any es va incorporar a la llarga llista Gabriel Barceló Bover, aleshores professor de dibuix al Col·legi Municipal Ramon Llull, que col·laborà amb un article sobre la trajectòria d'aquesta institució, titulat “Un poco de su historia”, en castellà. Aquesta seria la primera d'una llarga sèrie de col·laboracions, algunes signades amb el pseudònim *El ros des Carritxar*. L'any 1963 s'estrenà ja en català, amb la secció “Manacor costat ponent”.

El 1964 la revista apareixia els diumenges alterns, també hi ha un canvi d'impremta i en aquells moments es fa als tallers de l'editorial Ramon Llull de Felanitx. La redacció té una nova adreça, c. del Príncep, núm. 11, i la nova capçalera és obra d'A. Pocoví.

Poc a poc es van afegint nous temes: cròniques cinematogràfiques, entrevistes i seccions com: “Hombres de Manacor”, de mossèn Antoni Truyols, “Datos biograficos de ilustres manacorenses”, “Pequeño cuestionario en torno al teatro mallorquín”, “Notas culturales de la isla”, “Publicaciones recibidas” -en aquest apartat s'informava puntualment dels llibres que arribaven a la redacció-, “Album de Arte”, “Manacor, 50 años atrás”, “Noticias de La Aurora” o “El Cine en Manacor”, d'Antoni Riera Fullana.

També anava creixent els nombre de col·laboradors, com aquests que s'incorporen el 1965: Josep Gual Lloberes, Antoni Mus López, Guillem Vidal Oliver, Gabriel Fuster Fortesa, Carme Barberá, Marià Villangómez, Francesc Ramis, Carlos Murciano, Antoni Puerto Planas, Francesc de B. Moll, Joan Bonet, Josep Fuster *Panocha*, Francesca Grimalt, Rafel Morales, Llorenç Riber i Francesc Ferrari Billoch. Aquests dos darrers, juntament amb mossèn Baltasar Pinya, moriren aquell mateix any.

El 1966 la revista passava a sortir els dissabtes alterns, el preu de la subscripció —2 exemplars— era de 12 pessetes, i s'imprimia als tallers de la Impremta Fullana, Palma.

L'any 1968 amb aquest comunicat la direcció informava als lectors:

En cumplimiento del art. 24 de la vigente Ley de Prensa hacemos pública la siguiente información”: Perlas y Cuevas, revista de Manacor, se publica quincenalmente y aparece en sábados alternos. Se edita en Palma de Mallorca, en la “Imprenta Fullana” y tiene su Redacción en Manacor, calle del Príncipe nº 11. Su director-propietario es Rafael

Ferrer Massanet, y forman parte de la Redacción, Guillermo Vidal Oliver (subdirector) y Guillermo Cabrer Miquel (administrador). La publicación carece totalmente de subvención o ayuda alguna. Situación financiera. Ingresos 82.200 ptas. Gastos 96.500.

El 1969 trobam noves seccions: “Parla es ros de’s Carritxar” i “El camp”, de Gabriel Barceló; “Crónicas de Son Macià”, de Climent Garau; “Nuestra sociedad: personales y necrológicas. Últimas noticias” i “Cine/ Butaca 13”, de Josep M. Salom. A final d’aquesta dècada la subscripció ja valia 25 pessetes.

Durant els anys 70 es nota una certa dinamització, es van incorporant noves firmes i es consoliden moltes col·laboracions. El 2 de maig de 1970 Rafel Ferrer Massanet començava la publicació de “Fechas para Manacor I”, un recull de notícies variades sobre la nostra ciutat, sense ordre cronològic, que va finalitzar el 8 de febrer de 1975. Aquest aplec va ésser publicat l’any 1974 com a separata de la revista i amb el mateix nom original, possiblement amb la intenció de fer un segon volum, que no es va arribar a publicar.

Seguim amb Joan Duran Amer amb “Mesa de redacción” i “Tertulia en mi menor”, la secció cinematogràfica “Ahora el cine”, oberta a diferents col·laboradors com ara: Antoni Riera Fullana, Kim i Jaume Picas. Una pàgina d’humor que es deia “Madò Xiu”, d’en Tià des Recó; “Manacor segle XII”, de Ramon Rosselló Vaquer, i una secció de “Anotaciones”, on el lector podia trobar entre altres coses informació puntual de l’horari de misses, farmàcies de guàrdia, metge d’urgències, sortida de trens, i telèfons de primera necessitat.

També trobam altres apartats com: “Parlar bé, fa criança. Sovint deim... i hauríem de dir”, els magnífics relats curts costumistes de Guillem Vidal Oliver, i “Imatges i paraules de les illes”, de Jaume Vidal Alcover.

“Prenint cafè amb...” era una secció d’Antoni Mus que va durar gairebé fins a final de 1976, en què l’escriptor entrevistava personatges rellevants dins els àmbits socials i culturals: Francisco Umbral, Mateu Llobera, Jaume Vidal Alcover, Sinto Planas, Maria Antònia Oliver, Maria Aurèlia Capmany, Octavi Aguilera, Vizcaino Casas, Blai Bonet, Llorenç Ginart, Laura Valenzuela, Blai Bonet, Mª José Alfonso, Joan Miralles, Sara Montiel, Josep M. Fuster, Patrici Piarro, Guillem Vidal Oliver o Rafel Muntaner, entre d’altres.

Al llarg de l’any 1977 i part del 1978 el dibuixant Jaume Ramis va col·laborar amb una secció anomenada “Cares conegudes”, on caricaturitzava personatges manacorins o relacionats amb Manacor. Acabada aquesta secció, la va seguir una altra: “Història de Manacor contada als ninots”, amb dibuixos del mateix Jaume Ramis i text de Rafel Ferrer Massanet.

El 31 de desembre de 1977 començava la publicació facsímil de *La Columna de Baleares*, diari de trinxera dels republicans desembarcats l’agost de 1936

a la zona de Porto Cristo, imprès a les cases de sa Coma (Sant Llorenç).

A final d'aquesta dècada la revista s'editava a la pròpia redacció en multicopista òfset i la subscripció era de 40 pessetes.

El primer número de 1980 es caracteritza per un canvi de mida en la revista, que es mantindria fins el 1993. En aquells moments va passar a imprimir-se a la Impremta Atlante de Palma. A part, durant aquesta dècada una sèrie de noves seccions marcaren les pautes: el juny de 1983 començava "Torrades en el Bonavida", entrevistes a personatges de l'àmbit cultural i social de dins i fora de les illes. Aquestes entrevistes es duïen a terme al restaurant Bonavida, indistintament de la mà de Rafel Ferrer Massanet, Josep M. Salom, Llorenç Gibanel, Antoni Ferrer Vallespir i Gaspar Fuster Veny, al voltant d'un bon sopar. El primers convidats de la temporada foren Sebastià Rubí, Gabriel Homar, Pedro Riche, Guy Bueno i Francesc Bosch.

El febrer de 1984 es produeix un canvi d'ubicació i de nom, a partir de llavors la secció passaria a dir-se "Sopar a Iberotel". Durant aquesta nova etapa, que es mantindria al llarg de 9 anys, es varen afegir alguns membres més a l'equip d'entrevistadors: Juan Carles Gomis, Antoni Sureda, José Mateos, Cati Perelló Durán, Serafi Guiscafré i Magdalena Ordines, entre d'altres.

Entre la gran quantitat de personatges entrevistats podem citar Guillem Puerto, que encetaria aquesta nova edició, Josep Massot i Muntaner, Gabriel Estarellas, J. J. Benitez, Joaquín Calvo Sotelo, Tomeu Penya, Manuel Morales, Montse Ferrer, Guillermo Rayó, Rita Pavone, princesa Diana de França, Ana Mariscal, el pare Vicedo, Joan Verger, Jorge Verstryngge, Riera Ferrari, Miquel Àngel Nadal, Esperanza Roy, Mary Sampere, Jaume Cladera, Antoni Riera Nadal, Vicente Parra, M. Antònia Munar, Gabriel Cañellas, G. Janer Manila, José L. López Vázquez i Silvia Tortosa que, juntament amb un bon grapat més, passaren per aquests agradables sopars.

Altres apartats que podem trobar són: "Feines, quefers i labors de les dones de la pagesia" i "De la caça i els caçadors", d'Antoni Galmés Riera; "100 directos a...", de H. H; "Nuestro mar, nuestras especies", d'Emili Henares; "Literatura de evasión", un repàs per la vida i l'obra d'escriptors de novel·les de misteri i d'aventures com Jules Verne, Agatha Christie, etc.; "Album de Manacor", instantànies de la ciutat captades per la càmera de Melchor Vives, o "Converses amb l'amo Antoni Duro", entre d'altres.

Com a historiador i investigador Rafel Ferrer Massanet sempre va demostrar un interès especial per la història local i se centrà especialment en la Guerra Civil a Manacor i la posterior repressió que es va dur a terme. La majoria d'aquests estudis i articles van anar configurant bona part de la història manaco-

rina més recent, i alguns els podem trobar publicats en diferents edicions de la revista.

L'agost de 1983 comença la publicació d'un serial de tres capítols dedicats al comte Rossi, "Recuerdo desapasionado de un personaje inquietante, entre la gloria y el horror".

Del setembre de 1985 fins el setembre de 1986 sortiren una sèrie d'articles sobre la fracassada expedició a Mallorca del capità Bayo, l'estiu de 1936. El mes d'agost d'aquest mateix any —1985— dos temes més sobre la Guerra Civil omplien un bon grapat de pàgines. Dia 9 aquest titular amb una il·lustració bastant eloqüent acaparava la portada: "Así fue el desembarco en Porto Cristo el 16 de agosto de 1936. En este número: cronología de una jornada trágica". Dia 23 sortia aquest altre, amb el títol de "Manacor 1936. La falange", primera i segona part.

Una altra secció que es va mantenir un bon grapat d'anys, des de febrer de 1988 fins a juny de 2000, fou "En Manacor, serial de Rafel Ferrer Massanet", on l'escriptor i periodista feia un repàs per aquells anys de la postguerra, des del gener de 1939 fins al desembre de 1946.

El 3 d'agost de 1889 veia la llum la primera publicació periòdica que va tenir Manacor, *El Manacorens*, i per a celebrar aquest centenari la revista *Pèrles y Cuevas* va editar un número especial titulat *Manacor, un siglo de noticias. Especial 100 anys de premsa a Manacor*.

Durant la dècada dels 90 les col·laboracions augmenten considerablement; a part, la revista segueix amb el repàs de l'actualitat cultural i política. L'abril de 1990 començava un serial que duraria fins el mes de juny, "Nidi Custo. Investigador Privado. Aventura en Manacor", un relat de Mohamed Ben Alis —pseudònim de Rafel Ferrer Massanet—, amb dibuixos de Tomeu Matamalas. El mes d'agost Erbert Kandawny publicava "Los enanos cantados por Mabel. Cuento negro para un agosto claro", amb il·lustracions de Riera Ferrari.

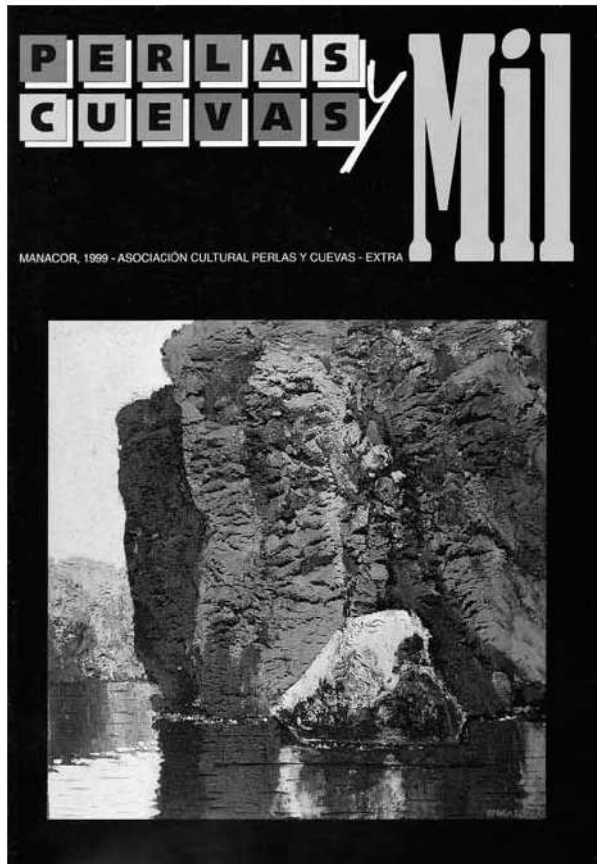
El juny de 1993 començava "Taula i Parada... en el Hotel Gran Sol", més aviat una continuació del que havia estat el "Sopar a Iberotel". L'equip entrevistador, conjuntament o individualment, seguia essent Gaspar Fuster Veny, Joan Carles Gomis, Josep M. Salom, Antoni Sureda, Ana M. Pinya i Rafel Ferrer Massanet.

L'estiu de 1994 Antoni Ferrer Vallespir passava a ser el nou director de la revista; tot i així, Rafel Ferrer Massanet hi va seguir col·laborant fins a la seva mort.

L'any 1997 es posava en marxa una secció nova i interessant anomenada

“Quaderns de Perlas y Cuevas”, amb la qual es pretenia donar a conèixer aspectes històrics i culturals, sovint poc coneguts pels lectors, sobre el passat de Manacor. Aquesta separata, duita a terme conjuntament amb la col·laboració desinteressada dels lletraferrits, aviat es va convertir en referent cultural de les noves generacions d'historiadors i investigadors locals. I es pot dir que, gràcies a aquest treball d'investigació, en aquests moments podem gaudir, si més no, d'una bona part de la història contemporània de la nostra ciutat.

Altres apartats que podem trobar al llarg d'aquesta dècada són: “Costumari metafòric”, de Josep M. Salom; “El Angulo”, de Joan Carles Gomis; “Monólogos”, d'Aina Pinya; “Cuartilla ingenua”, d'Isabel Pomar Bosch; “Vent de llevant”, de Santiago Cortès; “Manacor pintat al viu”, imatges de Manacor sobre làmines o a l'oli i una petita semblança sobre els seus autors; “15 directos a...”, “El mensaje”, de Jaume Cabrer; “Perlas y Cuevas dijo hace 30 años”, “El marcapasos”, de Joan Riera Dalmau; “Con nombre propio”, “Hoja de bloc”, de Gabriel Fuster Bernat; “El andamio”, de Llorenç Riera; “Manuscritos de Cala Mandanga”, de Carles Gil; “Yo lo veo así” i “Ses boutades den Boira”, de Gaspar Fuster Fortesa; “La cocina monacal”, de Magdalena Parera; “Los 33 de Perlas y Cuevas”, “Ocell”, de Tomeu Matamalas; “Temps era Temps”, de Miquel Sureda Sureda, i

Edició número 1.000, setembre de 1999. Portada de Riera Ferrari.

les entrevistes, principalment a polítics, de Llorenç Femenies Binimelis.

El gener de 1961 el *Diario Baleares* desitjava a la recent apareguda revista: “Larga vida para este quincenario, al que deseamos dirigido hacia su número mil”. I queda ben clar que es varen superar les expectatives.

Així doncs, el setembre de 1999 veia la llum l'exemplar número 1.000 i per a l'ocasió es va editar un extra amb la col·laboració d'amics i col·laboradors —una seixantena—, on s'intercalen articles, il·lustracions i felicitacions. A la portada trobam la reproducció d'una obra de Riera Ferrari, *Roques*, i l'editorial firmada pel seu director, Antoni Ferrer Vallespir, ens recordava el que passava a l'Estat espanyol i al món en general l'any 1960. També es té un record per al seu fundador, mossèn Baltasar Pinya Fortesa.

Durant la dècada del 2000 la revista es dinamitza, i el seu compromís amb els manacorins es veu reflectit en cada número que veu la llum. En aquells moments Manacor genera un important volum de notícies de tota índole: informació política, esdeveniments socials i culturals. El número de col·laboradors va anar en augment i, quant a seccions, en trobam per a tots els gustos.

Les de caire urbanístic, que encetaven el 2000 amb un “Especial construcción 2000”, on s'entrevistava Miquel Riera, aleshores batle de Manacor i cap de l'àrea d'Urbanisme, juntament amb diferents arquitectes locals. També es feia un repàs per les empreses de construcció manacorines.

La culinària “Menús para manacorins y manacorinas”, de Magdalena Parera, passant per “El humor de Gilo”, de Gibanel, o “Manuscritos de Cala Mandanga”, de Carles Gil.

Més reposades, com “Somnis d'un balancí”, de Miquel Riera Alcover; “En dues paraules”, d'Antoni Tugores; “El barri de fartarix”, de Miquel Sureda Sureda; “Las viejas alquerias o posesions de Manacor” i “Tertulies Teològiques”, de Pedro Adrover Rosselló. “Mallorcària” i “Son Macià espai, societat i cultura”, de Tomas Garau; “Overlook”, de James J. Wilson; “Tertulia en s'Agrícola”, “Promoció de la salut i prevenció de malalties”, de Maria Magdalena Cortes Ribot. “Què és notícia?”, de Francesca M. Morey Fernández; “Proposta gastronòmica del temps”, d'Antoni Tugores, “Opinió general”, de Josep M. Fuster. “El meu Manacor”, de Llorenç Morey. “Como anda usted de memoria Manacorina?” i “Como anda usted de memoria Porteña?”, que posava a prova la memòria dels lectors, o la continuació de “Manacor, programa de espectáculos”, de la col·lecció Perlas y Cuevas.

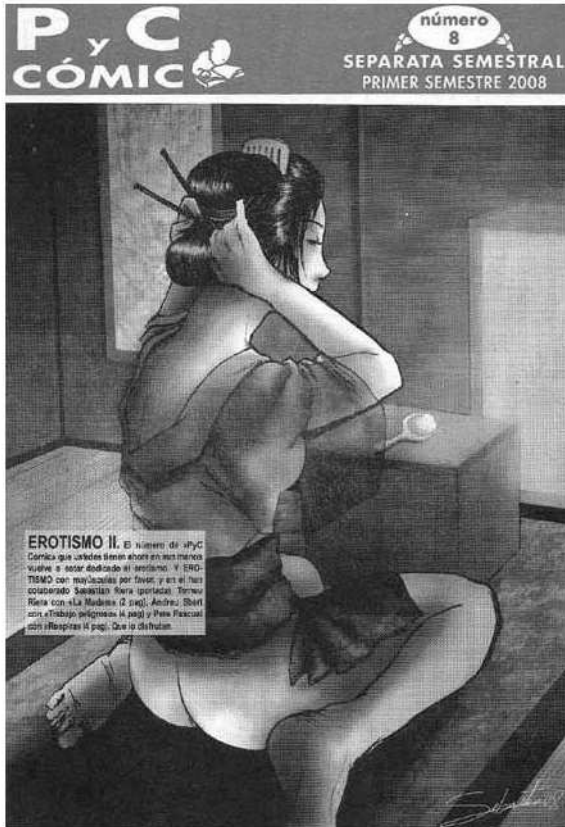
També cal ressenyar l'espai que la revista va dedicar al món de la il·lustració a través de la secció “PC Còmic”, separata d'aparició semestral, que es va ini-

ciar el novembre de 2004. Amb aquesta iniciativa es va pretendre promocionar i donar a conèixer el treball d'una nova generació de dibuixants manacorins, que juntament amb els veterans han demostrat estar ben preparats. Aquesta primera publicació, la varen dur a terme Tomeu Matamalas, Pere Pascual, Carme Fuster i Sebastià Riera Domínguez. El juny de 2010 amb la publicació del núm. 12 de "PC còmic", se n'anunciava l'acabament.

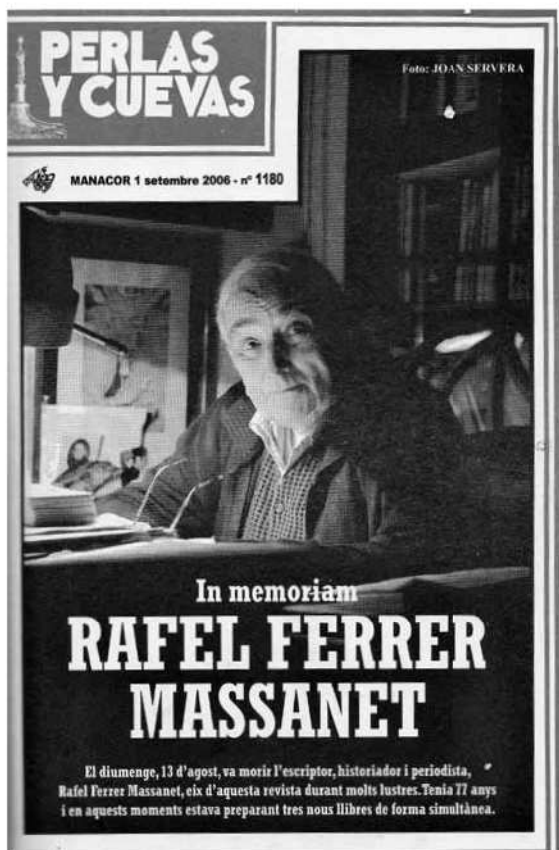
La imatge, protagonista indiscutible de l'evolució contemporània, també ha tingut un lloc destacat en els diferents apartats de la publicació, i ha contribuït de manera extraordinària a recordar i conservar la memòria gràfica del nostre poble:

"Manacor, la imatge irreplicable", col·lecció de làmines de *Perlas y Cuevas*, "Àlbum manacorí. Las fotos del ayer" o "Perlas y Cuevas antiguas fotos y postales de Manacor y comarca", un col·leccionable de 100 làmines, que va sortir de 2006 a 2012. Per altra banda, no podem deixar de reconèixer la feina dels fotògrafs que al llarg de aquests 50 anys han deixat constància del fets i del pas del temps, com ara José Luis, Miquel Sureda, Antoni Fortesa, Joan Servera, etc.

El 13 d'agost de 2006 moria a manacor Rafel Ferrer Massanet; amb aquest motiu l'1 de setembre la revista realitzava una edició especial en què recordava la seva figura, *In memoriam Rafel Ferrer Massanet*, on un bon grapat d'amics i coneguts s'acomiadaven d'ell, deixant constància de la qualitat humana del

Número 8 de "P y C còmic", (separata semestral). Primer semestre de 2008. Portada de Sebastià Riera Domínguez.

Edició dedicada a Rafel Ferrer Massanet. In memoriam Rafel Ferrer Massanet. Editat l'1 de setembre de 2006.

personatge.

L'edició de dia 13 d'abril de 2007 apareixia amb la portada en color i la seva direcció informava als lectors del fet, amb aquesta notificació: "Un importante esfuerzo económico nos ha posibilitado que a partir de este número *Perlas y Cuevas* incorpore el color...". A més de la portada, també trobam en color algunes pàgines de publicitat electoral, ja que en aquells moments es preparaven les eleccions municipals. El 2008, 2009 i 2010 es torna dedicar un apartat a la construcció. Actualment aquest especial se segueix publicant.

Pel que fa a les seccions, segueixen les ja consolidades i algunes noves es van incorporant: "Vida i cinema. Cinema des del galliner", de Miquel Sureda Sureda; "Pampel·loles", de Josep M. Salom, o "Madò Mallorca", de Tomàs Garau.

El 17 de desembre de 2010 sortia al carrer una edició especial —separata de la revista— amb motiu de la celebració del cinquantè aniversari de la seva fundació. A la portada —obra del pintor manacorí Riera Ferrari— figuren les cares dels seus directors mossèn B. Pinya, Rafel Ferrer Massanet i l'actual, Antoni Ferrer Vallespir. A l'interior, una quarantena d'escrits on amics i col·laboradors fan un repàs del que ha estat aquesta llarga trajectòria periodística, a la vegada que es congratulaven per poder-ho celebrar junts.

També cal ressenyar que cada any *Perlas y Cuevas* edita un calendari amb fotos antigues de Manacor i Porto Cristo. En ocasions especials, per celebrar esdeveniments o dates importants també ha etiquetat vi manacorí, concretament dels cellers de Pere Seda, amb dissenys de Joan Carles Gomis, Joan Riera Ferrari o Carme Fuster.

Durant aquests 50 anys *Perlas y Cuevas* ha estat i segueix essent un fidel testimoni dels nombrosos canvis socials, polítics i econòmics que ha viscut i viu la nostra societat i ho podem comprovar fàcilment fent una ullada a l'hemeroteca local, on es pot apreciar la magnífica tasca informativa duita a terme edició rere edició, amb dedicació i constància.

Actualment sota la direcció d'Antoni Ferrer Vallespir, *Perlas y Cuevas* segueix sortint puntualment cada mes, informant i desenvolupant una tasca enriquidora a la vegada que necessària. El seu compromís amb els lectors i la ferma voluntat de continuar amb la mateixa línia que va mantenir Rafel Ferrer Masanet, durant més de quaranta anys, fa que avui dia la revista segueixi essent un dels principals referents culturals dels manacorins.

Finalment cal destacar que fruit de tots aquests anys de col·laboracions són més d'una vintena de serials i reculls de la revista, que després varen ser editats en format de llibre o fulletó:

Edició especial, commemoració 50è aniversari. 17 de desembre de 2010. Portada de Riera Ferrari.

- *Dos temas de Porto Cristo*. 1967, Rafel Ferrer.
- *Los 5 del Este en Inglaterra. De la mano de "Viajes Barceló"*. 1967, Rafel Ferrer.
- *Manacor a paso de recuerdo*. 1971, Rafel Ferrer.
- *Sa junta de banadora*. 1972, Jaume Sansó.
- *Batles i Mostassafs de Manacor (XIV-XVI)*. 1972, Ramón Rosselló Vaquer.
- *Fechas para Manacor. I*. 1974, Rafel Ferrer.
- *Manacor de la pedra a la paraula*. 1980, Rafel Ferrer i Andreu Llodrà.
- *Paraules d'un estiu mans fentes. Contes*. 1980, Llorenç Femenies.
- *Costumari Metafòric*. 2001, Josep M. Salom.
- *Alquerías y viejas "Possessions" de Manacor*. 2002, Pere Adrover Rosselló.
- *Los Muertos que yo he vivido*. 2003, Jaume Juan i Pons.
- *Un campió... Joan Gomis Vives*. 2006, Paco Riutort.
- *Temps era temps*. 2006, Miquel Sureda.
- *111 Quaderns de "Perlas y Cuevas". Manacor, 1997-2006*. 2007, autors diversos.
- *Mallorcària*. 2008, Tomàs Garau.

BIBLIOGRAFIA

GUILLAMET, Jaume (2005). *Història del periodisme: Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra; València: Publicacions de la Universitat de València.

Historia del periodismo [en línia]. <<http://es.wikipedia.org/wiki/>>

Perlas y Cuevas [Manacor], a partir del núm. 1 (1960-).

FONT ORAL

Antoni Ferrer Vallespir